

Wstęp

W nadchodzących latach należy spodziewać się dalszego pogłębiania się zjawisk globalnych i kryzysowych oraz rozwoju technologii informatycznych. Stąd zarówno teoria, jak i praktyka nauk o zarządzaniu stawia sobie zasadnicze pytania: jak przetrwać kryzysy ekonomiczne trawiące coraz więcej krajów oraz jak powinny sobie z kryzysem radzić przedsiębiorstwa? Tradycyjne metody zarządzania kryzysowego nie dają już odpowiedzi na tak stawiane pytania. Często konieczna jest zmiana całej strategii biznesowej, a zwłaszcza podjęcie działań koncentrujących się na przyszłości, na wytworzeniu zdolności do przetrwania, umiejętności ustalenia priorytetów, minimalizacji ryzyka itp. Jaki model przedsiębiorstwa jest zatem w stanie przetrwać nawet najgłębszy kryzys i jakie mechanizmy muszą zostać uruchomione, aby przedsiębiorstwo, które znalazło się w sytuacji kryzysowej, mogło utrzymać zdolność do ciągłego i trwałego rozwoju niezależnie od sytuacji w jego makrootoczeniu? Czy modelem takim może stać się "sustainable enterprise", nazywany przez nas już dziś koncepcją "przedsiębiorstwa przyszłości"? Swego czasu podjęta przez prof. Wiesława M. Grudzewskiego i przeze mnie dyskusja w gronie naszych kolegów z Uniwersytetu w Pittsburgu, najpierw na Duchesne University a potem w Robert Morris University, wykazała, że temat ten może być bardzo atrakcyjny badawczo i naukowo także z perspektywy międzynarodowej. Z naszej inicjatywy powstał pomysł zorganizowania przez Robert Morris University międzynarodowej konferencji naukowej poświęconej tej problematyce. Od tego czasu odbyło się już sześć edycji tej międzynarodowej konferencji. Jednocześnie rozpoczęłam pracę badawczą nad tą problematyką także w Polsce. Punktem wyjścia było przygotowanie monografii zatytułowanej: *Sustainability w biznesie, czyli przedsiębiorstwo przyszłości*, na podstawie której rozpoczęliśmy realizację grantu zatytułowanego "Sustainability warunkiem przetrwania w kryzysie".

W ramach grantu zorganizowano dwie konferencje naukowe. Pierwsza z nich - w Ministerstwie Gospodarki w 2011 r. - miała za zadanie m.in. popularyzację koncepcji nad rozwojem teorii i praktyki *sustainability*, a także znalezienie odpowiedzi na tak fundamentalne pytania jak: czy możliwe jest przetrwanie współczesnego przedsiębiorstwa wobec nieuchronności kryzysów, chaosu, globalizacji i innych negatywnych zjawisk coraz bardziej turbulentnego otoczenia przedsiębiorstwa? Czy warunki prowadzenia biznesu pomimo globalizacji są porównywalne? Czy możliwe jest stworzenie idealnego modelu zarządzania przedsiębiorstwem, umożliwiającego przetrwanie przedsiębiorstwa przy maksymalnie niesprzyjających warunkach otoczenia? Czy warunkami takiego modelu są: zaufanie, przedsiębiorczość, wiedza oraz kultura organizacyjna? Bo przecież na przykład w Norwegii zintegrowany model *sustainable enterprise* z pewnością nie będzie zawierał zarządzania zaufaniem, gdyż jest to element immanentny we wszystkich przejawach i formach działalności ludzkiej w tym kraju. W Norwegii - jednym z najbogatszych i najwyżej rozwiniętych gospodarczo krajów (złoża ropy naftowej, gazu ziemnego, rud żelaza, miedzi etc.) - elementem fakultatywnym zintegrowanego modelu *sustainable enterprise* może być zarządzanie wiedzą i zarządzanie ekologiczne. Dla porównania w Stanach Zjednoczonych nie ma miejsca na przedsiębiorczość w zintegrowanym modelu *sustainable enterprise*. Wynika to z faktu, że Amerykanie mają wysokie przekonanie o swojej sprawczości, o tym, że każdy człowiek powinien i może panować nad otoczeniem, każdy jest odpowiedzialny za swój los, za swój sukces bądź porażkę. Przedsiębiorczość jest składnikiem systemu wartości wspólnego dla całego społeczeństwa. W amerykańskim modelu o bardzo wysokim poziomie sankcji, gdzie każdy krok jest obwarowany przepisami prawa, jako fakultatywny element z pewnością pojawia się więc zaufanie.

Niezmienny warunek dalszego istnienia i prosperowania wszystkich przedsiębiorstw - aspirujących do miana przedsiębiorstw przyszłości - stanowi zdolność do ciągłej obserwacji otoczenia (czujność uwagi na najwyższym poziomie) oraz zdolność do skutecznego radzenia sobie z nie do końca rozeznanyymi zmianami w swoim otoczeniu (zarządzanie zmianami, czyli zdolność do odnawiania się). Rozważania tych problemów znalazły się w publikacji pokonferencyjnej *Sustainability odpowiedzią na kryzys ekonomiczny. Nowe koncepcje przedsiębiorstwa przyszłości*. Jednocześnie realizowano badania ilościowe na grupie 168 przedsiębiorstw, w ramach których weryfikowano zaproponowany model przedsiębiorstwa *sustainable*.

W celu zaprezentowania wyników badań w dniach 21-22 października 2013 r. odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa zatytułowana "Koncepcja *sustainability* jako metoda zarządzania w kryzysie". Organizatorem była kierowana przeze mnie Katedra Systemów Zarządzania przy Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie w Szkole Głównej Handlowej. Patronat nad konferencją objął Jego Magnificencja Rektor SGH - prof. dr hab. Tomasz Szapiro. Wzięło w niej udział 180 osób reprezentujących większość liczących się w kraju ośrodków akademickich, a także przedstawiciele ośrodków akademickich USA, Kanady i Meksyku. W ramach konferencji wygłoszono wiele cennych uwag pod adresem koncepcji *sustainability*, ale też przygotowano wiele autorskich referatów, w których ustosunkowano się nie tylko do samej koncepcji, ale i możliwych kierunków jej dalszego rozwoju oraz wdrożeń do praktyki polskich przedsiębiorstw. Ciekawe ujęcie tematu prezentowały niewątpliwie takie opracowania jak: *Sustainability - jako strategiczne rozwiązywanie problemów* (E. Gołębiowskiej) czy: *Odnawiać przedsiębiorstwo - Sustainable Enterprise* (B. Śliwskiej i M. Fus) oraz *Zrównoważony rozwój przedsiębiorstw ponadnarodowych* - mimo wielokrotnie wyrażanego przez nas poglądu, że rozwój wynika z nierównowagi (T. Waścińskiego i K. Wójcik). Ale do podobnego podejścia przyznaje się Adam Jabłoński w swoim opracowaniu *Modele zrównoważonego biznesu oparte na innowacjach* oraz inni autorzy opracowań odwołujących się do zmian w technologiach informacyjnych, m.in. K. Nowicka, P. Kobis, M. Pudły. W monografii znalazły się też teksty odwołujące się do nowoczesnych form organizacji, jak prace zespołu prof. L. Kiełtyki *Wybrane czynniki kreowania organizacji uczącej się* czy zespołu prof. K. Perechudy: *Scenariusze kreowania organizacji samorekonstruującej się* oraz ciekawe studia przypadków. W sumie powstała kolejna publikacja, która jest wynikiem zmian w obszarze nauk o zarządzaniu następujących wówczas, kiedy bardzo ważnym paradygmatem współczesności staje się *sustainability*, czyli zdolność do kontynuowania biznesu nawet w superturbulentnym otoczeniu, przy interpretacji odnawiania się i wykorzystywania warunków generowanych przez otoczenie biznesu.

Recenzja

Po kryzysie finansowym, termin *sustainability* nie tylko zagościł na dobre w świecie biznesu i finansjery, ale jego znaczenie stało się także obszarem intensywnej eksploracji naukowych. Cieszy fakt, że w polskim środowisku można mówić już o strategii badań nad *sustainable enterprises*, czego kolejnym przykładem jest niniejsza publikacja. Prof. I.K. Hejduk i prof. W.M. Grudzewski konsekwentnie i z determinacją tworzą fundamenty metodologiczne tych badań. Z tego dorobku korzystają już naukowcy nie tylko z Polski. Zarówno w teorii, jak i w praktyce, koncepcje *sustainability* lub *sustainability enterprises*, odwołują się do sposobu działania przedsiębiorstw, które elastycznie i dynamicznie, nieustająco dostosowują się do potrzeby wprowadzania zmian, przewycięzania trudnej sytuacji rynkowej, tworzenia warunków, które zapewniłyby ich funkcjonowanie nawet w sytuacji chaosu, pisze w książce

prof. I.K. Hejduk. Takie podejście do wyzwań to szansa powrotu przedsiębiorstw na ścieżkę szybkiego wzrostu.

prof. dr hab. S. Sysko-Romańczuk

Spis treści

Irena Krystyna Hejduk

Wprowadzenie

Irena Krystyna Hejduk, Wiesław Maria Grudzewski

Koncepcja *sustainability* wyzwaniem współczesnego zarządzania

Ewa Gołębiowska

Sustainability jako strategiczne rozwiązywanie problemów organizacji

Magdalena Fus, Beata Śliwińska

"Odnawiać" przedsiębiorstwo - *sustainable enterprise*

Tadeusz Waściński, Katarzyna Anna Wójcik

Zrównoważony rozwój przedsiębiorstw ponadnarodowych w warunkach kryzysu

Adam Jabłoński

Modele zrównoważonego biznesu oparte na innowacjach

Katarzyna Nowicka

Cloud sustainability

Paweł Kobis

Nowe formy zarządzania informacją wspierające zrównoważony rozwój przedsiębiorstw

Mariusz Pudło

Nowoczesne technologie transferu, gromadzenia i przetwarzania informacji w zarządzaniu przedsiębiorstwami sektora energetycznego w warunkach zrównoważonego rozwoju

Daria Hołodnik, Kazimierz Perechuda

Scenariusze kreowania organizacji samorekonstruującej się

Leszek Kiełtyka, Robert Kuceba, Klaudia Smolağ

Wybrane czynniki kreowania organizacji uczącej się

Krystyna Leszczewska

Model biznesu jako narzędzie budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa

Kaja Prystupa-Rządca, Dominika Latusek-Jurczak

Budowanie i rozwój zaufania w wirtualnych społecznościach - studium przypadku

Paulina Szalińska

Wizja menadżera XXI wieku postrzegana przez pryzmat przemian zachodzących w otoczeniu przedsiębiorstw

Marek Jabłoński

Kreacja wartości poprzez transpozycję modelu biznesu z lokalnej do międzynarodowej innowacji

Artur Dwojak

Zarządzanie zmianą w organizacji

Joanna Jastrzębska, Dorota Kuchta

Interaktywny model zrównoważonego zarządzania łańcuchem dostaw

Sebastian Tomczak

Ocena kondycji finansowej przedsiębiorstwa w koncepcjach *sustainability*

Bibliografia

Informacja o autorach